

*A „sarangolt” választékok hasznosítása 2000 –
2020 között, Kárpát-medencei kitekintés a jövő
lehetőségeinek keresése fényében, várható
irányok, trendek*

Az egyik legfontosabb sarangolt választék a „tűzifa”

- ▶ *Magyarországnak magas az energiahordozó-importfüggősége. A kőolaj 80 %-át, a földgáz 83 %-át importáljuk, a hazai készletek korlátozottsága miatt ezek a számok tovább nőhetnek. Az Európai Unióban 2020-ig a megújuló energia felhasználási arányát – folyamatosan növekvő energiaigények mellett is – 20 százalékra kellett volna emelni, míg hazánk 13 %-ot vállalt.*
- ▶ *A faanyag, mint végtermék kiemelten fontos az erdő tulajdonosának, hiszen az erdők kezeléséhez kapcsolódó költségek meghatározó részét biztosítják.*
- ▶ *A magyarországi fakitermelés fele tűzifa, de a hasonló piaci értékű és felhasználhatóságú választékokkal (papírfa, rostfa) a sarangolt választékok együtt 67%. Ebből adódóan piaci helyzete meghatározó az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére.*

Visszatekintés

- ▶ *Az 1990. előtti Magyarországon az ország fakitermelésének minden köbmétere értékesíthető volt. Sarangolt választékot – elsősorban papírfát – Ausztriába és Jugoszláviába exportáltunk. A tűzifa árát torzította a lakossági ártámogatás, ami elszakadt a földgázétól. A tűzifát – közvetlen és TŰZÉP telepen keresztül – a lakosság vásárolta meg. Az erdő és mezőgazdaság intenzív gépesítése a hetvenes-nyolcvanas évekre teljesedett ki. Az erdőgazdálkodásban jelentős fejlődés volt az LKT típusú csuklóstraktorok elterjedése. Ugyanakkor megjelentek a „kapitalista” országok gépei is.*

- ▶ A **1990-2000.** közötti időszak jelentősen megváltoztatta a fatermékek piaci helyzetét. Szinte minden településre bevezették a vezetékes gázt. Míg a lakossági gázon megmaradt a támogatás (majd a hatósági ár), a tűzifánál megszűnt. Az ezredforduló környékén a sarangolt választékok értékesítési fedezete „nulla” körül mozgott.
- ▶ A TŰZÉP telepeken kiszorította az állami szektort a magán tulajdonú erdőkből kitermelt tűzifa. Az állami szektor kénytelen volt kétes fizetési morálú faszénégetőknek és önköltségi ár alatt vásárló ipari felhasználóknak (farost és faforgács gyárak) eladni a megtermelt sarangolt választékok nagy részét.

- ▶ *Ezalatt sorra mentek tönkre a forgóeszköz hiányos, elavult technológiával ellátott, jellemzően gazdaságos üzemméret alatti, állami támogatási rendszerből rendre kimaradó fűrészipari üzemek, amik a gyengébb minőségű és vékonyabb fűrészrönköt vásárolták. Ugyanez történt a csekély kapacitású magyarországi furnérüzemekkel is. Mindezek miatt folyamatosan csökkent a rönkkihozatal, mivel a főként külföldi fűrészipari vevők a dimenziósabb (18 cm-ről 32 cm-re nőtt a minimális rönkátmérő igény), jobb minőségű rönköt voltak hajlandóak megvásárolni.*
- ▶ *Megtöbbszöröződött az erdős természetvédelmi terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet), ami fokozatosan gátolta a fenntartható fakitermelést. Megszületett az 1996. évi természetvédelmi törvény, ami „bebetonozta” a védett területen végezhető korlátozásokat, továbbá jogilag megalapozta a gazdálkodás elfojtását szolgáló természetvédelmi korlátozásokat.*

- ▶ *A 2000-2010. közötti időszak javulást hozott a fapiaci termékek – kiemelten a sarangolt választékok – értékesítési lehetőségeiben.*
- ▶ *A széndioxid kvótával összefüggésben, az erdőgazdálkodási ágazat számára komoly pozíciójavulást hozott az erőműi beszállításokra induló lehetőség a kétezres évek elején. (AES, Vértesi Erőmű, Pannon Power stb.)*
- ▶ *Ugyanakkor a lakossági gázárak – a hatósági ár ellenére – már jelentősen meghaladták a tűzifa fűtőérték arányos árát, így a lakosság fokozatosan tért vissza a fatüzelésre.*

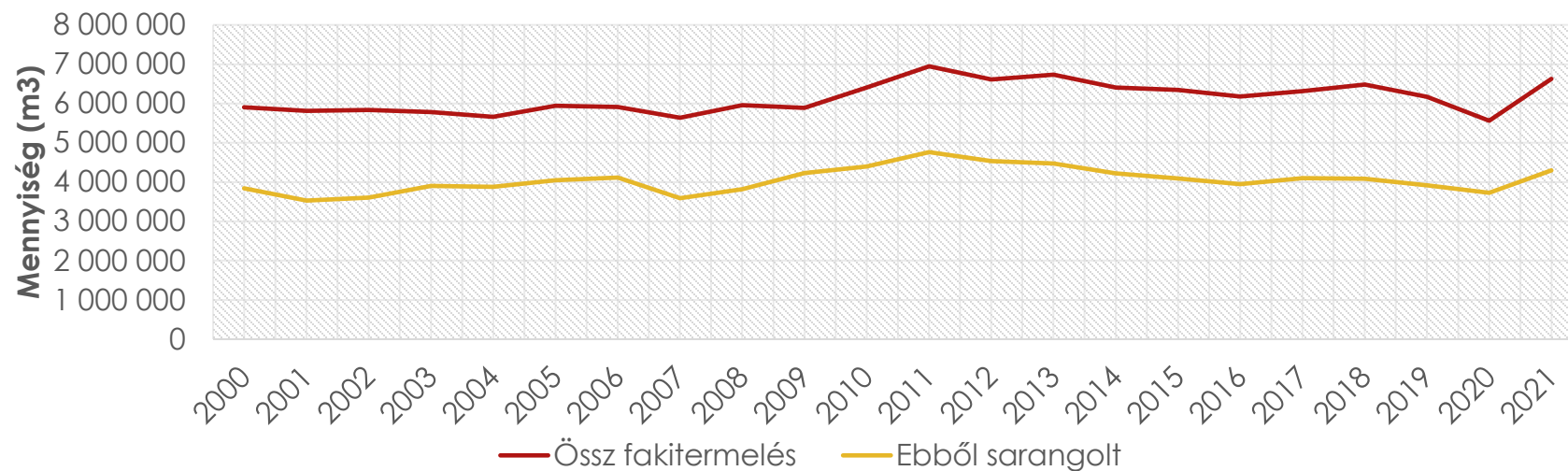
- ▶ *A piaci folyamatok miatt csökkenő rönk arány, valamint a védett területeken – gazdasági értelemben – túltartott állományok faanyag minőségének romlása előre meghatározta a fakitermelések választék összetételében a magas – és várhatóan még növekvő – sarangolt választék arányt.*
- ▶ *Mindeközben nőtt a farost és papíripari feldolgozó kapacitás.*

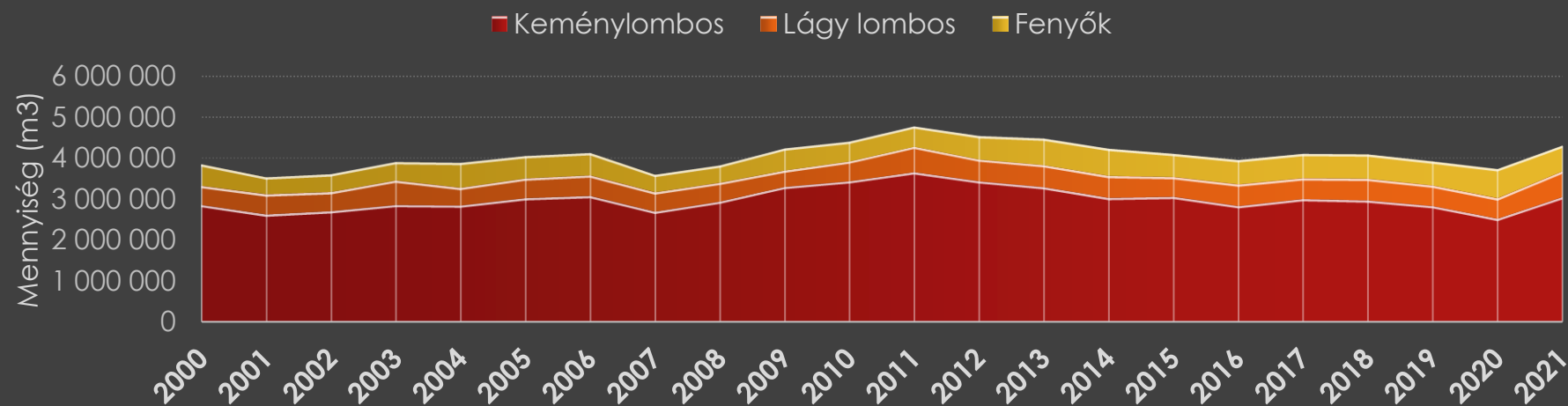

- ▶ **2011-2020** közötti időszak első felében a sarangolt választékok értékesítési lehetőségei tovább javultak, hiszen mind a magyarországi nagy felhasználók (MOFA, FALCO, SWISS KRONO), mind a határon túli partnerek (Papier Holz Austria, Slovwood, stb.) is fokozatosan tovább növelték feldolgozó kapacitásukat.
- ▶ 2010-es évek végére jött az egész Európát érintő szúkárosítás (Csehország, Ausztria, Németország), mely nagymértékű kényszerű, több 10 millió m³-nyi fakitermelést jelentett. A kínálati piac az árak csökkenését eredményezte, illetve azon erdőgazdálkodók részéről, akik ezt meg tudták tenni, a fakitermelések visszafogásával járt.

Fakitermelési mennyiségek 2000 - 2021

Sarangolt választékok mennyisége 2000-2021

- ▶ Az európai gazdaság egyes szektoraiban a megtorpanás jelei már 2019-ben mutatkoztak.
- ▶ A 2020-ban „beütő” járvány elsősorban a határokon átnyúló távolsági értékesítéseknél okozott problémát és rendezte át a piacokat. Az export helyett, ahol csak lehetett, előtérbe került a belföldi értékesítés.

Ne de akkor hogyan tovább??

- ▶ A faanyag értékesítési lehetőségeit a normál fapiaci folyamatok lényegesen nem befolyásolják. A hangsúly mindig a normál működéstől eltérő eseményeken van, mint például a természeti katasztrófák miatt dömpingszerűen megjelenő faanyagon (ld. csehországi fenyő), vagy az adott ország előre nehezen prognosztizálható kormányzati intézkedésein.
- ▶ A sarangolt faanyag felhasználásának kérdésével tudatosan foglalkozni kell. Nagyon fontos, hogy például a tűzifa árának rövid távú csökkentése nem tudja megállítani a lakossági kereslet tendenciális csökkenését.

- ▶ Az Orosz-Ukrán háború utáni időszakban várhatóak gazdaságélénkítő intézkedések. A fűrészipari, a lap- és lemezipar termékek, valamint a csomagolóanyagok iránti igények növekedésével lehet számolni.
- ▶ Az Európai Bizottság nagy hangsúlyt fektet a faanyagok újrahasznosítására, mely korábban jellemzően égetéssel hasznosult. A megfelelő minőségű késztermék előállításához szükség van a sarangolt választékokból származó faanyagra is. Az ilyen faanyagot felhasználó gyártók egyébként is termelés-bővítéseket terveznek, ami húzni fogja magával a sarangolt választékok iránti keresletet is.

Köszönöm a figyelmet!

